СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 183. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 7-го серпня 1940. — No. 183. Jersey City, N. J., Wednesday, August 7, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТСЬКИЙ КОМІТЕТ ЗА ВІЙСЬКОВИЙ НАБІР ДЛЯ 21.—31. РОКУ

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет для військових справ потвердив зо змінами проект Берка й Водсворта 13 голосами проти 3 і відослав його до повної палати.

Новий проект ріжниться від первісного проекту головно в тому, що замісць зобовязувати до військової служби всіх мужчин від 18. до 64. року життя, він заводить її лише для мужчин у віці від 21. до 31. року життя. Сенатори голосували без огляду на партійну приналежність.

Дебата над проектом почнеться у повній палаті сенату відай у четвер.

Тимчасом у повній палаті йшла дебата над проєктом закона, що дає президентові право викликати до активної військової служби на один рік всю Національну Ґвардію. Сенатори назагал ставляться до проєкту прихильно.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ГОСТРІШИХ ЗАКОНІВ ПРОТИ ШПИГУНІВ

ВАШИНҐТОН. — На конференцію федеральних, стейтових і місцевих урядників у справі боротьби проти шпигунства, що почалася тут у понеділок, президент Рузвелт вислав з Гайд Парку письмо, в котрім домаґаєтьси від конґресу й стейтових законодатних тіл ухвалення гостріших законів проти шпигунів, саботажників та всіх, що займаються якоюнебудь акцією, що спинює оборону краю.

На конференції зявилося 175 осіб, у тому числі кільканацять ґубернаторів й конґресменів. Едґар Гувер, начальник федерального бюра розсліду, і ґенеральний прокуратор Джексон домагалися спільної акції федерального уряду й стейтових урядів проти виворотних акцій, але рівночасно остерігали *перед* діяльністю „приватних детективів", бо, мовляв, це не дає добрих вислідів.

Ґенеральний прокуратор Джексон говорив, що „пята колюмна" пробує „змякшити" американців, себто ослабити для оборони.

КРИТИКУЮТЬ ПРОМОВУ ЛИНДБЕРҐА

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Лукас виступив з радіовою промовою проти недільної радіової промови полковника Чарлса Линдберґа.

Сенатор говорив, що промова Линдберґа повна суперечностей. Він з одного боку виступає проти вмішування Америки в европейські справи, а з другого боку радить Америці предложити проект закінчення війни між европейськими державами, який проєкт ці держави можуть легко взяти за вмішування в їх справи. З одного боку він хоче, щоби Америка накладала з Німеччиною, бо, мовляв, її можна довіряти, а з другого боку він хоче розбудови армії й фльоти, ґейби Німеччині без великої армії й фльоти не можна довіряти.

Він питався Линдберґа: всі знають, що Америка зброїться поспішно на випадок перемоги Німеччини? Невже Линдберґ думає, що їй треба зброїтися на випадок перемоги Анґлії, бо, як Анґлія переможе, вона зверне свої гармати на Америку?

СМЕРТЬ ДОСЛІДНИКА Д-РА ФРЕДЕРИКА КУКА

НЮ РОПЕЛ (Ню Йорк). — У місцевому міському шпиталі помер у 75. році життя внаслідок кровотоку в мозку й запалення легень д-р Фредерик А. Кук, що колись уславився своїми подорожами в околиці північного й південного бігуна.

У вересні 1909. року проголосив він світові, що він є першою білою людиною, що оглядала північний бігун. Він казав, що він відкрив 30,000 квадратових миль простору на тому бігуні й прилучив їх до території Злучених Держав, заткнувши на бігуні дня 21. квітня 1908. року американський прапор. Не проминуло й тижня, коли в Індіянському заливі, коло Лябрадору, зявився другий американець, Роберт Пірі, і заявив, що це він перший побачив північний біґун, а саме 6. квіня 1908. року. Це не перешкаджало одначе Кукові проголошувати себе далі відкривцем північного бігуна, діставати ріжні наукові титули, бути приниманим вченими й пануючими родинами Европи та американською пресою. Остаточно йому таки доказано, що він північного бігуна не відкрив, а його рапорти про відкриття були пофальшовані за його намовою за обіцяних 4,000 долярів, котрих д-р Кук не заплатив.

Кук пропав з краю, але в двацятих роках зявився знову як продавець фальшивих нафтових шерів. Він був за це засуджений на вязницю, з котрої вийшов за добру поведінку. Хоча він не відкрив північного бігуна, він брав таки участь у кількох поважних експедиціях і був приятелем Амундсена, відомого справжнього відкривця південного бігуна. Амундсен приписував відвазі Кука врятування бельґійської підбігунової експедиції в 1897—1899. роках.

АМЕРИКА ЗАПОВІДАЄ ВІДПОВІДЬ ЯПОНІЇ

ВАШИНҐТОН. — Американський департамент стейту заявив, що він дасть незадовго відповідь на японську ноту протесту проти американської заборони вивозити з Америки авіяційну ґазоліну.

Ґазети довідуються, що заборону проголошено за порадою Комісії Краєвої Оборони виключно з мотивів краєвої оборони, та що Велес, котрий заступав Кордела Гола підчас гаванської конференції, вже це заявив японському амбасадорові.

Уряд ще не подав до публичного відома подробиць японського протесту. Догадуються, що в цій ноті сказано, що заборона американського уряду дотикає японський уряд дуже болюче.

ФРАНЦІЯ ПОЧАЛА ДБАТИ ПРО РОДИНИ

ВІШІ. — Міністер молоді і родини заявив, що тепер Франція буде заохочувати француженок до плекання родинного життя та виховування дітей. Родина, зокрема родина з дітьми, в останніх 30 літах у Франції страшен ю занепала. Є повіти, які 30 літ тому мали 3,000 осіб, нині мають 1,000, казав він. В Франції за той час було також дуже багато розводів і нещасливих подруж. Влада буде вести тепер таку економічну політику, щоб жінки не потребували заробляти на прожиток десь поза домом, а могли заниматися домашнім життям і виховувати молоді покоління, казав міністер.

ЗАВЗЯТІ БИТВИ В АФРИЦІ

РИМ. — В Африці, на границі Єгипту й Італійської Лібії, ведуться завзяті бої між англійцями й італійцями. В тих битвах бере участь велике число моторизованих частин і літаків. Італійські звідомлення кажуть, що в одній битві англійці втратили девять літаків, а італійці ні одного.

Англійські звідомлення про ту саму битву говорять, що італійці втратили пять літаків, а англійці лиш один.

ЗА ПРИВЕРНЕННЯ ДАВНІХ ГРАНИЦЬ ВІКУ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНҐТОН. — Орґанізація „Нешенел Емерджeнсі Коміті оф де Милитері Трейнинґ Кампс Асосіейшен оф де Юнайтед Стейтс" домагається від сенатового комітету для військових справ привернення границі для військової реєстрації до віку від 18. до 65. року життя.

Ґенерал Джордж Маршел, начальник штабу армії, виступив на радіо з промовою, мовляв, всяка проволока в викликанні Національної Ґвардії до військової служби загрожує поважно збройному приготованні Злучених Держав.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

СУДИТИМУТЬ ФАРМЕРА ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ

Поліційний суддя в Принс Алберт, Саск., Ж. Е. Люсіє, віддав 15 липня 45-літного фармера, Джана Болда, з околиці Марселен, на суд за державну зраду. Проти Болда стоїть закид, що він радив Оділонові Ернестові Ля Прері, що зголосився, щоб його приняли на военну службу як летуна, щоб він, коли вже стане летуном, спустився на ворожу територію та подав ворогові деякі вартісні інформації. Ля Прері заманив Джана Болда обіцянкою, що дасть йому напитися горілки, до стайні, де вже лежали заховані на стриху два кінні поліцаї. Вони й підслухали, як Болд радив Оділонові, щоб він полетів до ворожої держави для того, щоб подати ворогові вартісні інформації.

ДАЙЕС СКЛАДАЄ ЛІСТУ НЕЛЬОЯЛЬНИХ ЧУЖИНЦІВ

ВАШИНҐТОН. — Розслідники Дайесового комітету складають лісту нельояльних чужинців, що працюють по фабриках, що виробляють річи, потрібні для краєвої оборони.

ПЯТЕРНЯТА ДІОНИ ДАРУЮТЬ АМБУЛЯНС

Діонові пятернята дарують Канадійському Червоному Хрестові амбулянс з всякими потрібними приладами. Таку постанову зробили опікуни пятернят. Амбулянс буде коштувати 1 тисячу й 750 долярів.

АРҐЕНТИНІ ЛИШАЄТЬСЯ 37,291,000 БУШЛІВ

В понеділок 15 липня лишалося Арґентині 37,291,000 бушлів пшениці до збуту. Це є багато більше, чим показували давніщі обчислення.

КАНАДА ШУКАЄ ЗА НЕЗАКОННИМ ІМІҐРАНТОМ

Ґурток людей в Торонто, що працюють для Канади у війні, пошукує за чоловіком, якого не може по імени назвати, бо він ховається, як незаконний іміґрант. Цей чоловік важний тим, що знає тайні пляни величезного повза. За виявлення цеї тайни обіцяють йому урядову ґарантію свободи в Канаді.

Цей чоловік написав в квітни два листи до торонтонського журналіста Гордона Синклера і прислав йому на швидко зроблений нарис рухомої кріпости, одначе з того нарису видно, що він знає, що рисував. Як би побудувати такі машини, то вони булиб сильніщі від німецьких 80-тонових повзів, що пересунулися через Францію два місяці після того, як він післав поштою свій плян.

Згаданий гурток шукає за таємничим іміґрантом зазивами в часописах і оголошеннями, але одинокий результат поки що був цей, що незнакомий написав лист, в якім каже, що так любить свіжий воздух, що не хоче, аби про нього знали.

ПІХОТА В ПОВІТРІ.

Коло летничого базару в Гайтставні, Ню Джерзі, робила американська піхота спроби зо скоропадом. Придумали для цього відповідне руштовання.

АНҐЛІЯ ТАКИ СПОДІЄТЬСЯ СКОРОГО НАПАДУ

ЛОНДОН. — Анґлійський уряд таки сподіється скорого нападу німців на Анґлію. Напад цей наступить вже в найближчих днях, найдалі впродовж двох тижнів. На основі тих інформацій, які дістає англійський уряд, німецька підготова до нападу майже на укінченні. Німці підготовились з питомою собі докладністю. Вони згромадили військо, артилерію, літаки, повзи, кораблі й велику скількість амуниції здовж норвезького побережжя від Норвеґії до Еспанії.

Анґлійці також приготовились до цього нападу, а також посилають раз ураз свої летунські формації на німецькі бази, щоб перешкаджати німецькій підготовці. Анґлійські военні власти подали до відома, що в часі цеї війни анґлійські літаки скинули на німецькі бази близько 33 і пів тисячі бомб, а німецькі літаки скинули на Анґлію лиш не цілих сім тисяч.

Проте є в Анґлії і такі впливові кола, що не вірять, що німці готуються до нападу на Анґлію. Ця сповидна „підготовка", кажуть вони ,є ніщо інше, тільки димовою заслоною до нападу в іншім місці, правдоподібно на Близький Схід.

ШКОДИ ЗАПОДІЯНІ НІМЦЯМ

ДУЇСБУРҐ (Німеччина). — Щоб доказати, що англійські бомби не роблять німцям великиї шкоди міністерство пропаґанди повезло літаком чужих журналістів до величезної фабрики ґазоліни і сталі Тисена, в Рурщині, яку то фабрику, за інформаціями англійських звідомлень, англійські літаки мали знищити цілком. Журналісти побачили, що дві бомби впали на цю фабрику, одна на подвірю, недалеко збірників нафти, а друга в малий будинок, що був лябораторією. Цей будинок зовсім знищено. Решта фабрики ціла і працює далі.

Інший німецький літак возив журналістів понад Англійський Канал, зокрема понад місто Дункірк. В Каналі журналісти не побачили жадного орабля. Німці пояснювали цей факт тим, що анґлійські кораблі уникають Канал, бо в нім забагато гине їх від німецьких літаків. Місто Дункірк знищене до тла. Нема ні одного цілого дому. В порті знаходиться десять великих знищених та спалених кораблів, і стількиж менших. Деякі з них занурені в воду так, що видно лиш машти. Німці пояснили, що багато більше кораблів пішло зовсім під воду і їх не видно.

ІТАЛІЙЦІ ПРО СВОЇ ЛІТАКИ

РИМ. — Італійський летунський тижневик „Ві дель Арія" помістив статтю, в якій ображено опрокидує думку американського летунського знавця майора Еліота, мовляв італійсі літаки не могли бомбардувати Ґібральтару, бо для них це булоб задалеко. В статті говориться, що італійські літаки не лиш можуть долетіти до Ґібральтару, але також до Америки і то наладовані бомбами.

АЖ ТЕПЕР АНГЛІЯ ВИГРАЄ

ЛОНДОН. — Між анґлійським урядом і представниками польського заграничного уряду прийшло до підписання пакту відносно дальших збройних завдань польських частин, що боряться по стороні Анґлії. Польський уряд прирік Анґлії піддержку аж до повної перемоги.

РУМУНІЯ ВІДДАЄ ДОБРУДЖУ

БУКАРЕШТ. — Під напором Гітлера Румунія згодилась віддати Болгарії цілу полудневу Добруджу, яку вона забрала Болгарії в 1913 році. Тепер ще залишилась для Румунії справа Семигороду.

ЕСПАНІЯ СТЯГАЄ КОРАБЛІ

МАДРИД. — Еспанський уряд звелів усім кораблям вертати до домашніх портів. Це в нинішних часах досить поважний знак, бо звичайно держави, що рішились вступити до війни, роблять такі зарядження. Одначе чужі обсерватори, перебуваючі в Еспанії, кажуть, що в парі з тим зарядженням нема ніяких інших знаків, які вказувалиб на охоту Еспанії до війни. Навпаки, є знаки, які кажуть, що Еспанія до війни не піде. Якраз тепер до Еспанії приїздить анґлійський представник, який має на місци разом з еспанським урядом виробити плян достави з заграниці ріжних продуктів потрібних для Еспанії. Анґлії ходить про те, щоб Еспанія не діставала деяких продуктів, потрібних для війни, в такій скількости, щоб опісля їх експортувала до Німеччини.

ВТРАТИ АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — Анґлійці в тій війні втратили дотепер поверх шість тисяч моряків, мужви і старшин. З того числа половина згинула, а про другу половину нема вісток. Багато з тої другої половини мусіло врятуватись. Анґлія втратила також чотири тисячі людей зпосеред летунства. В летунстві далеко менший відсоток згинув. Більшість врятувалась, хоч може попала в полон.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КРАЙ ДЕБАТУЄ

У неділю Америка була немовби сценою великої, на цілу Америку розтягненої дебати. На радіових промовах, розсиланих по всіх закутинах Америки, промовляли проти себе визначні американці на ріжні теми, звязані з теперішнім положенням у світі й відношенням до нього Злучених Держав. На людей, непривичних до демократичних форм правління, дебата могла би зробити враження повного розбиття краю; для людей, що до демократії привикли, вона є чимось найзвичайнішим у світі і рівночасно доказом, що Америка є ще країною свободи.

Назагал дискусія зводиться до питання: що в теперішню пору робити Злученим Державам, щоби захоронити свої свободи й свої інтереси? Група визначних федеральних урядників, звязаних з департаментами війни й фльоти, заявилася за те, що Злучені Держави мають негайно перевести в себе закон про загальну вибірну військову службу та почати скорше переводити цей закон у життя. Вони всі звертали увагу на небезпеки, які можуть вийти з того, якби Злучені Держави з таким законом спізнилися: звісно, вони не могли би боронитися перед повним, хоча непровокованим нападом із зовні.

Виїмкове становище в цій ґрупі заняв ґенерал Першинґ, що був командантом американської армії в Франції підчас світової війни. Він своїм становищем не противиться становищу офіціяльної ґрупи, а лише йде дальше від неї. Він уважає, що британійська воєнна фльота тепер боронить не лише Британійської Імперії, але й Злучених Держав, і тому він радить, щоби Злучені Держави в такому розумінні свого інтересу дали поміч Англії, віддаючи їй до воєнного вжитку 50 менчих воєнних кораблів. Він представляв це як обовязок Америки супроти себе самої.

З цього обовязку Америки супроти себе самої виходив і речник зовсім противної течії, відомий летун, полковник Чарлс Линдберґ. Він стояв одначе при тому за політику ізоляції як традиційну політику Злучених Держав. Він радить Злученим Державам держатися осторонь від Европи, нікому не помагати, навіть хочби там Німеччина стала неподільним паном і знищила Англію. Він радить американцям уже нині погодитися з цею можливістю, що над Европою буде панувати Німеччина так, як досі панували Англія й Франція, і старатися дійти з цею переможною Німеччиною до якогось практичного співжиття. Він радить Злученим Державам не помагати Англії, але зробити якийсь крок до замирення світу.

В основі кожної з цих двох програм лежить зовсім інший погляд на диктаторів, головно на диктатора Німеччини. Коли для полковника Линдберґа виглядає можливим укладатися з Гітлером за упорядкування світу, для полковника Накса, секретаря фльоти в кабінеті Рузвелта, Гітлер є певно лише „інтернаціональним бандитом", з котрим очевидно ніякі умови наніщо не здалися.

ДЛЯ СССР НЕ МОЖЕ БУТИ МІСЦЯ В НОВІЙ ЕВРОПІ

Для того, щоб твердити це, не треба ані чекати кінця війни, ані знати, які держави здобудуть остаточну перемогу. Твердження це може видаватися наскрізь нереальним в часі, коли московський уряд перетворює 3 балтійські держави в нові совєтські республики. Але прилучення їх ані свідчить про збройну силу Московщини, ані збільшує її силу, до тогож воно відбувається у виїмкових обставинах війни поміж великодержавами. Прибалтійські народи також як і населення інших земель окупованих московським урядом в часі війни лише збільшать відповідно число внутрішніх ворогів Московщини, які роблять становище Московщини поміж культурними державами нашого суходолу неможливим.

Воно неможливо перед усім з погляду міжнародного права і моралі. Полишення чужих націй в межах СССР та прилучення до нього нових земель з населенням приблизно в двацять мільонів зруйнувалоб остаточно правні і моральні основи співжиття европейських народів. Віддання незалежних держав визначних цілим світом та мільонів европейців до московської неволі зруйнувалоб безнадійно довіря поміж малими та великими державами, без якого новий політичний лад в Европі ні в якім разі тривалим бути не може. Потоптання найпримітивніших прав малих держав них і такої великої недержавної нації, як українська, скомпромітував би остаточно також і ту національно-державну засаду, на якій збудовано тепер всі три великодержави европейського суходолу, бо вартість засади полягає саме в тім, що вона повинна мати рівне значіння для всіх. В часі війни можна виправдати все потребою здобути перемогу, але кінець війни вимагає від держав, що її провадили сотворити умовини миру, які не провадилиб безпосередньо, до нової війни, як це було з версайським миром, що дав змогу Московщині затроїти політичну атмосферу Европи. Мир же не опертий на засади міжнародного права і моралі тривким ні в якім разі бути не може. Він може бути кориснім і пожаданим лише для Московщини, що ставить себе сама поза межі загальнолюдських засад, проголошуючи себе „соціялістичною" державою, а будучи в дійсності азійською гордою давно минулих віків.

Досвід доби поміж світовою сучасною війною довів яскраво, що не вільний розвиток господарських та політичних відносин є міродайним для життя націй і її держави, а навідворот сама нація витворює і кермує свідомо своє господарство і політику та устійнює відносини до інших націй і держав. Отже саме порушення національно-державної засади в Европі вистарчилоб для того, щоб тяжко порушити нормальні господарські і політичні відносини поміж европейськими державами та між Европою та іншими частинами світу. Але навіть поминаючи цю засаду, яку ще не всі нації в Европі, а особливо поза нею, визнають, можна бачити, що нормальне господарське життя Европи, а тим самим і цілого світу, з існуванням СССР получити не можна.

Головною причиною безробіття і світової господарської кризи по світовій війні було поважне скорочення ринків збуту при небувалім розвитку техніки і відповідної видайности праці. Скороченням ринків збуту поступило передусім наслідком того, що московський уряд не лише виключив з світового обігу ціле населення СССР, а й перетяв фактично получення поміж Европою та східною Азією та сотворив в Китаю стан постійної громадянської війни. При дальшім існуванні СССР не лише булоб вдержано в цілій мірі господарські відносини поверсайської доби, а й поважно їх погіршено прилученням до СССР нових величезних просторів Европи з двома десятками мільонів населення. Про якусь господарську еволюцію СССР в напрямі поліпшення та унормовання господарських відносин в нім не може бути розуміється й мови. Прилучення нових мільонів чужонаціонального населення може лише розвинути далі боротьбу поневолених націй проти Московщини, отже й викликати нові загострення приписів невільницької господарки. Коли перед сучасною війною Московщина відтинала Европу від східньої Азії, то по цій війні СССР загрожував би стало й полученням Европи з ближнім сходом, а передусім з Іраном та Іраком з їх жерелами нафти. Коли вже раніше европейські великодержави творили з погляду територіяльного властиво додаток до СССР, що мав зрештою й не менше населення ніж всі вони разом, то тепер коли межі московської держави малиб лишитися на верхах Карпатів, осягнаб ця диспропорція справді несамовиті розміри. Це становище зробилось би ще тяжчим, колиб Великобританія мусіла наслідком сучасної війни, що зовсім не є виключеним, зменшити поважно свої господарські звязки з европейським суходолом та збільшити їх з своїми домініями. Боротьба великодержав за світові ринки збуту мусить прибрати в разі дальшого існування СССР тим більш гострі і небезпечні форми, що Китай, де Московщина підтримуватиме заворушення й розрухи далі, в ближчім часі ринком збуту ані для Европи, ані для Америки бути не можуть, а в дальший будуччині його доведеться ділити з Японією. А чим менше можности полишатиме СССР Европі для її природнього господарського розвитку в східнім напрямі, тим гострішою буде боротьба поміж великодержавами за африканські, а передусім південно-американські ринки, отже й тим більшою буде небезпека нової вже не европейської а світової війни, до якої СДА зрештою енергійно готуються.

Найбільшою небезпекою булоб дальше існування СССР для Европи на політичнім полі. Ця небезпека змінилась наслідком сучасної війни, але скорше зросла ніж зменшилась. Перед війною був московський імперіялізм у формі большевизму остільки небезпечним у внутрішніх відносинах більшости держав, як і в міждержавних відносинах, тепер большевизм як внутрішня небезпека для европейських держав майже зник, але тим небезпечнішим зробився він для всіх сусідів СССР в Европі і Азії як зовнішній чинник. Збільшення населення, здобуття нових матеріяльних засобів і нових територій, що можуть служити запіллям не порушуючи старих осередків СССР, являються передумовами для дальшого розвитку московського хижацтва проти всіх слабших сусідів Фінляндії, Румунії, Туреччини, Ірану, Афганістану, Хінського Туркестану і т. і. Небезпеку цю збільшує порушення норм міждержавного співжиття самим фактом не лише дальшого існування, а й зросту СССР. Займаючи величезні простори Евразії, маючи можність перенести свої життєві осередки за Урал і при цілій своїй збройній безсилости взяти посередню, можливо знов „невтральну", участь в евентуальнім збройнім конфлікті великодержав як на Атлянтійськім так і на Тихім океані, лишається СССР найбільшою небезпекою не лише для европейського, а й світового миру.

Говорити про майбутній тривкий мир чи навіть лише про більш чи менш устійнені міждержавні відносини в Европі і поза нею при дальшім існуванні СССР просто наївно. Осягнувши такі великі здобутки в сучасній війні московський уряд міг би лише мріяти про нову війну, намагався би поширювати і поглиблювати кожний конфлікт і порізнення поміж „капіталістичними" державами, як зробив справді все від нього залежне, щоб допровадити до сучасної війни. Думати про можність миру в Европі, коли без порівнання більшу частину її займає держава, готова що хвилини служити всіми величезними засобами, що стоять їй до розпорядимости, кожному збройному конфлікту поміж великодержавами, цілком незалежно від того чому, звідки і як він приходить, більш ніж наївно.

Европа замала для того, щоб бути поділеною на дві остільки нервні територіяльні частини після двох наскрізь супротивних засад, засади національної держави, на якій збудовано Італію, Німеччину і Еспанію, та й будується очевидно Францію, і „засади" національного московського хижацтва в межах СССР і поза ним, прикритої брехливою наукою „соціялістичної" держави. Ніякої доцільної відбудови Европи на національно-державній основі перевести неможливо, коли більша частина її перебуває у владі Кремля, єдиною метою, якою є руйновання інших держав для нових здобутків московського імперіялізму. Провадити війну за панування над морськими шляхами та заморськими землями полишаючи у владі немічної Московщини більшу частину Европи та майже сотку мільонів чужонаціональних невільників, що належать до культурної людности і хочуть працювати разом з вільними націями Европи, є божевіллям, яке тривати довго очевидно не може. Або Україна та інші поневолені нації СССР дістануть належну їм державну самостійність, або господарське та політичне невільництво запанує в цілій Европі.

К. Волинський.

ЧИ СПРАВДІ ВИДАТКИ НА АРМІЮ МОЖУТЬ ПІДНЕСТИ ДОБРОБУТ?

В Америці люди такої думки, що гріш, випущений державою на створення варстатів праці чи на якісь проекти, підносять добробут. Це питання підіймають саме тепер, коли підготовано проект реєстрації чужинців та закон про створення постійної одноміліонової армії в Злучених Державах. Отже читаємо між ін. такі міркування:

З розданням замовлень на нову зброю бизнес оживе. Це, очевидно, багато залежить від скількости гроша, інвестованого в зброю. Дехто думає, що федеральний уряд видасть біжучого року 4 до 5 біліонів дол. на узброєння, а інші думають, що повних 20 біліонів піде на цю ціль. Тут треба бути обережним у здогадах. Навіть, якби держава мусіла видати аж 20,000,000,000 дол., то це неможливе зробити в одному році. Вистарчалоб, якби уряд міг видати на розбудову фльоти по обох берегах Америки $9,930,000,000, що вже ухвалені конгресом. Але й це неможливе, бо неготові навіть матеріяли на будову фльоти, а вже нема що згадувати про варстати. Отже здогад про видання гроша на біжучий рік треба оперти на існуючих підставах. Вони такі:

Конгрес призначив на фіскальний рік, що кінчиться 30. червня 1941 р. $4,200,000,000 на видатки армії й фльоти. Це є нормальний видаток, а до того треба додати надзвичайні, на підставі закона про національну оборону. Знавці обраховують, що загалом лише $5,000,000,000 можна буде видати на розбудову воєнного промислу в Америці.

А заключення з того таке: Видаток у висоті 5,000,000,000 дол. причиниться до піднесення добробуту в Америці.

Чи такий висновок оправданий? — В науці й практиці є ріжні переконання й теорії. Коли гроші інвестуються у продуктивне підприємство, тоді таке підприємство колись скріпить добробут, хочби хвилево був і недостаток. Колиж це не продуктивність, а лише видаток на те, щоб дати людям зарібок, тоді такий видаток вважається неначе дар на добродійні цілі. Він може злагодити нужду хвилево, але до добробуту не причиняється. Щойно як прийде добробут з інших причин, тоді ця жертва буде мати своє значіння. Видаток на армію не є видатком продуктивним. Але хвилево він дає спромогу рушити з місця продуктивні сили і вони можуть бути помічні при справжній продукції. Отже, коли говориться про справжній добробут, то він нам не буде. Це може бути лише хвилевий добробут одиниць, що дістали військові замовлення. Але випущення в обіг гроша, що досі лежав безчинним, може бути нагодою розпочати добу активности, з якої прийде добробут. І коли з цієї точки глядіти на воєнні видатки в Америці, то можна надіятися привернення нормальної бизнесової рухливости ширших кол населення. Після нормальної праці може прийти доба добробуту.

Евген Гельтай.

ПЕРЕКАЗ ПРО ЦИҐАРА

1.

Давно, дуже давно, жив у мрячному Альбіоні король, не знаю котрий з ряду. Історики не записали його імени, тому ми коротко назвемо його „Котрий Хто", тимбільше, що нам ніхто не може заборонити цього. Згаданий король був гарний хлопець. Волосся каштанової барви спадало кучерями на плечі, уста прикрашували шовково-мягкі вуси, словом, він був гарний юнак і ми не збрешемо, коли скажемо, що в тих часах володів в Альбіоні Котрий Хто.

Котрий Хто мав одну велику пристрасть: циґара. Не дорогі, добрі гавани, яких листочки пахучіші ніж рожі зі Шірас, а звичайні, прості, я малощо не сказав трафікантські циґара. Колиб це не було образою маєстату, то я сказав би, що молодий король курив увесь день, наче погана залізна піч. Та я не важуся сказати щось такого.

2.

Коли ми вже знаємо цього короля, можемо спокійно перейти до ворпінґтонської фабрики циґар. У тих часах була це найбільша тютюнова фабрика в Альбіоні.

Назви Вортінґтон, учені ґеографи таксамо не зазначили, як історики не записали імени того молодого короля. Колиж ми знаємо назву того звичайненького містечка, то це наше щастя. Наше щастя ще більше, бо ми знаємо також імя Мебел. У вортінґтонській фабриці працювало щось дві тисячі гарних дівчат, а найгарніша між найгарнішими була Мебел, синьоока дівчинка.

Мебел, як дівчина доброго смаку, ненавиділа фабрику; так само ненавиділа фабричну роботу, якою мусіла мучити своє молоде тіло. Тому вона все сушила собі голову, як би то визволитися з тієї фабрики. Вона відчувала, що вродилася до панського життя, тому бунтувалася проти долі, що не позволяла заясніти її талантові. А як вона плакала, ах, що аж нераз зачервонілися її сині оченята, як палілювала опаски на ріжні животаті циґара.

3.

Одного гарного дня — ах, я так лише кажу, бо той фабричний день був також поганий як і інші, отже коротко, одного гарного дня синьоокій Мебел прийшла гарна думка до голови. Вона втяла один кучер свого ясного волосся, перевязала його червоною стяжечкою, а на стяжечці написала чорнилом, в англійській мові з чуттям такі слова:

„Як принесеш оцей кучер
[ти мені назад,
То дам тобі поцілунків
[цілий водопад".

Віршики ті не були такі дуже мудрі, одначе вони звучали дуже гарно, головно тому, що були в англійській мові. Кучер дала Мебел у циґаро. А циґаро поклала з двацятьчотирма іншими циґарами до скриньки. Скриньку забили й Мебелині циґари помандрували в такій труні до міста, щоби там воскреснути, а після воскресення перемінитися в попіл...

Три місяці пізніше молодий король після обіду забажав закупити собі циґаро, якого кінчик добродій Джек, кат, саме відрубав гострим топором. Та як і не мучився король, невблагане циґаро не хотіло закуритися. Король розсердився на таке бунтівниче циґаро та приказав добродієві Джекові, щоби циґаро попросту переломив на двоє. Коли кат скінчив свою роботу, з циґара випав ясний кучер. А той кучер був перевязаний стяжечкою, а на стяжечці був виписаний віршик. Кат Джек віддав цю таємничу знахідку королеві, а цей здивований відчитав на стяжечці примандрований віршик:

„Як принесеш оцей кучер
[ти мені назад,
То дам тобі поцілунків
[цілий водопад".

Король не надумувався ні хвилиночки.

— Нумо, чури! — озвався він. І попереду чурів поїхав до вортінґтонської фабрики.

4.

Коли директор фабрики, що на королівському дворі був циґаровим полковником, побачив короля, мало що не вмер із пошанівку. Та коли король підсунув йому під ніс ясний кучер зі стяжечкою, він малощо не вмер із переляку.

— Я геть прожену її, геть прожену її, — будькав директор. — Хтоб вона не була, прожену її...

— Ще ні, — сказав король. — прикажи дівчатам тут зібратися, хай ми довідаємося, чиї це кучері.

Директор обтер собі одною рукою сльози тривоги з очей, а другою шарпнув за дзвінок, яким скликав робітниці. Дві тисячі робітниць стали тиснутися до великої салі, між ними й ця найгарніша споміж гарних, синьоока Мебел.

— Хтось... хтось... — пролепетав директор фабрики. Тихо! — загремів король, а дві тисячі робітниць із пошани для короля припали на коліна. Всім двом тисячам дівчат забилося серце, та ніодній так голосно, як ясноволосій, синьоокій Мебел.

— Тихо! — повторив король і сказав до дівчат:

„Як принесеш оцей кучер
[ти мені назад,
То дам тобі поцілунків
[цілий водпад".

І він підніс високо вгору ясний кучер і червону стяжку з віршиком.

Нараз роздався голосний скрик і одна дівчина, ясноволоса, синьоока впала непритомна на землю. То була Мебел.

Дівчата стали перешіптуватися, директор щось шептав і чури перешіптувалися. Лише король не перешіптувався. Він підійшов до Мебел і підняв її лагідно зі землі. Дівчина прийшла тепер до себе та зачервонілася в обіймах короля. А король згідно зі словами віршика став збирати з уст дівчини безчисленні поцілунки.

5.

Два місяці пізніше король повів до вінчального престола синьооку, ясноволосу Мебел. Так то із звичайної фабричної робітниці стала королева Альбіону...

Та вортінґтонську фабрику по шлюбі мусіли замкнути раз на все. Бо з того часу годі було курити циґара з тієї фабрики. В кожному циґарі встромлений був ясний або чорний кучер, волосся. Джесі, Кітті, Нелі, всіх двох тисяч...

А переказ про синьооку Мебел знають іще нині в фабриках циґар усього світа. З того часу дівчата вкладають у циґара ріжні шовкові ґанчірки, шматки серпанків, шпильки від волосся, гребені, підвязки й інші дрібнички. Бо ...хто може знати, може знахідник знову зацікавиться дівчиною, що встромила це до циґара. І може прийде своїм екіпажем, запряженим четвіркою білих коней, щоби її вибрати собі за жінку, як колись давно, дуже давно король Альбіону взяв собі за жінку ясноволосу, синьооку Мебел...

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВРАЖІННЯ З УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ГОРОДУ В КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО.

Минуло два роки, як я відвидів культурні городи в так званім „Ракефелер" парку в Клівленді. Були там тоді вже окінчені городи ріжних націй, а там, де мав бути наш город, були тільки великі камінні плити.

Та не так було, коли відвидів я ці городи пару тижнів тому, а саме 17. липня, ц. р. Поїхав я туди з громадянами С. Ф. Івановими, М. Оленичом і зо своєю родиною, бо хотілося бачити вже окінчений наш город. Щось тягнуло нас туди. Чим ближче доїзджали ми до Клівленду, тим скорше хотілося їхати автом. А коли віхали в парк і приблизилися до написі „Український культурний город", здавалося, що візджаємо в рідний парк у вільнім Києві або Львові. Щось огорнуло душу відрадою й задоволенням, що хоч отут, на вільній землі Вашинґтона, ми маємо клаптик землі, де можемо впитися подихом великої й багатої Батьківщини України.

Входимо в город. Напроти нас під старою вербою, в холодку на підвищенню, стоїть Святий Володимир і правицею благословить нас, дітей України. Боже! Яке щастя! З правої сторони нас сонцем осяяний, згорблений, сидить Франко з пером і папером у руці і блистючими очима правди і невтомности дивиться на нас, вітає нас і кличе: „До великого моменту будь готовий кожний з вас". Переходять в памяти ті часи, коли то чув я його яркі і правдиві слова до студенства в Коломиї 1909. Не знаю чому, але не міг я з місця рушитися, не міг відвести очей від цего нашого великого ґенія. Щось прикувало мене до Нього, і немов знову почув я його живі слова отут в чужині, по 30 літах.

Глядимо на ліво, а тут у брамі Богдан з булавою та Батько Грушевський. Оце слава наша. Оце той Богдан, що візджав в Київ на білому коні, а митрополит, єпископи, духовенство та маси народу вітали його як батька вільної батьківщини. А оце той Грушевський, що доля судила йому по 300 літах від Богдана прочитати з тогож місця в Києві до українського народу маніфест його волі й незалежности в 1919 році. Це історик, що лишив на памятку всьому світові, на вічну памятку дітям внукам і правнукам історію всього нашого світлого минулого і тяжкого невільного життя України.

Дихнуло подувом вітру, порушився зелений барвінок, що ним вокруг обсаджений город, порушилися берези при вході, а мені здавалося, що це серед горячого дня жнив в Україні повіяло цим милим холодним вітриком з синіх гір Карпат або Кавказу.

Підношу очі вгору, немов хочу побачити ці сині гори. Нема їх. Та замісць них бачу... ох, доле наша, доле! Доле оспівана і оплакана незабутим Тарасом! Отут і він схилився, підпер рукою задуману голову, вітає нас своїм глибоко думаючим чолом і понурим, але щирим батьківським оком.

Щось стиснуло за серце як кліщами. Не мож очей взнести, не годен глянути в вічі цему Мученикові й Борцеві, що все віддав „за Тебе Україно"! Читаємо написи в англійській мові, читаємо, що Він, цей наш Шевченко, був тільки й тільки літ невільником, тільки був на Сибірі, а так мало вільним сином України. Читаємо, й нічого не годні промовити, повідверталися одні від других, і тільки мовчки сльози ковтаємо.

Тебе, Батьку, замучили за Україну, ті самі, що й тепер її катують. Тебе гнали в Сибір, але Ти не боявся картати їх, не боявся картати й наших запроданців. Ти словом, як залізом пробивав їх серця, острив, загрівав їх до праці й боротьби за Україну і її волю.

Стоятимеш Ти, Батьку, тут в чужині на вічну память дітям і внукам України, а на вічну ганьбу тим, що Тебе й дітей і внуків України тепер далі бють і волі їм не дають.

Всі оці велитні, ґенії й святці України, що стоять тут в Культурнім Городі, вказувати муть всім грядучим нашим поколінням і всім чужинцям тут в Америці, що нація України живе, не вмирає і житиме, доки не доживе, того чого бажали оці світила і пророки наші.

Не можна було краще удекорувати, в кращі памятки приоздобити цей город, як у статуї оцих невміручих духів.

Як би Ви вічні, невміручі Духи, встали та поглянули на цей город, як би Ви поглянули на себе та нишком ніччю поговорили й порадились над долею нашою, то можеб спільним словом і порадою помогли нашому народові тепер, скріпити його в життю на тяжкому теперішному шляху в вирі боротьби, що шаліє кругом него за чужі, не наші справи.

А треба нам тепер Вашої поради треба! Треба нам Тебе, Батьку Тарасе! Треба, щоб Ти й тепер грімко скартав всіх байдужніх або перевертнів, як оці, що й тут, під памятником Франка, не стидалися дати свої підписи, бо це ті, що ввесь час лізли в пролетарство й комуну Леніна й Сталіна; це ті всі „ордени" й прочая наша соціялістична братія, що помагала з матері полатану сорочку здіймати. Вона, ця братія, нині опамятується й собі пхається під Вашу славу, славу України.

Треба нам Тебе, Франку, щобись вказав тим, що без праці й боротьби ждуть на ласкавий хліб сусідів, щобись знову повторив свою науку, як Ти писав: „Щастя хочеш ти зазнати, щастя дармо не дається, тільки той його придбає, що за нього в бою бється. У завзятім лютім бою, до загину, без вагання, тільки ний син України- Борець, націоналіст.

Треба нам і Тебе Святителю Володимире, щобись освятив нас вірою Христовою; щоб ми могли на взір Козаків Запоріжців стати за нарід і віру, з Богом за Україну.

Треба нам й Тебе Богдане, щобись міг бунчук свій піднести в гору й повести нас до останнього порахунку з ворогами.

Треба нам і Тебе, старенький Професоре, Батьку Грушевський, щобись міг навчити історії грядучі покоління і вказати чим жила, як жила й як на Волі цвила наша люба держава — Україна.

Стійтеж Велитні тут в цім городі! У невеличкім, але цінним клаптику американської вільної землі стійте й про долю й волю України мрійте. А Ви всі діти й унуки батьків й матерей, що приїхали з України. Ви всі роджені тут в Америці нащадки й покоління крови української, приходіть сюди, приїзджайте, орлами й соколами прилітайте, слова наших ґеніїв читайте, любови до України набирайтеся й краю Ваших Батьків не зацурайтеся! Її в горю і в тяжкій добі пособляйте, помагайте!

А Ви, неукраїнські американці, ріжні нації тут в Америці, цим нашим памятникам придивляйтесь, силу й славу нашу пригадайте, культуру нашу пошануйте й нами не гордуйте.

***

Посідали ми на камінні лавки, дехто під Франком, дехто під Володимиром, дехто під Шевченком, тай забули за голод й за спрагу, забули що спека дошкуляє й сонічко ґень — ґень з полудня вже нахиляється. Так і хочеться посидіти, потужити полинути думками ґень ґень, туди, куди ці велитні раз походили, можна мати щастя, варте людського бажання". Не міг такі слова писати соціяліст, ані комуніст, а тільки щирий і вір-на де тіла свої стомлені зложили. І скільки то мрій, скількі думок не обдумалося. Мовчки сиділося, бо мови десь не стало, в горлі слова застрягли. То з жалю, що ми нарід великий й культурний, а невільний, то з радости, що українці спромоглися поставити таку вічну памятку, як оцей Культурний Город.

Посидівши пішли ми оглядати й городи інших народностей, а М. Оленич, таки не пішов, каже: не піду від Шевченка, тут так мило, так любо, що жити й умерти тут можна.

Тай не диво. Йому й усім нам хотілося довго, довго порозмовляти з духом Тараса, та набрати відваги до життя й його тягарів серед теперішнього збаламученого світа, серед тяжких обставин життя нашого народу й праці для нього.

Ще раз вернулися ми, ще трошки посиділи, попращалися з ґеніями і вірвавши по листочкові барвінку, обцілувавши камінні статуї, з подувом вітрику теплого відїхали домів. Довго дорогою ми не говорили, бо думки наші довго, довго кружляли над головами памятників в Українському Культурному Городі.

О, велика честь й слава най буде українській громаді в Клівленді й її предсідників злучених орґанізацій, невсипущому адвокатові О. Е. Малицькому, за їх старання й осягнення великої цілі, за те, що створив тут на вічну память світоиві Український Культурний Горо. Честь і всьому громадянству в Америці, всім установам, Сοюзам, й Церквам за їх поміч в цім святім ділі. Тут неодин і не одна — черпатимуть корм душевний, силу й відвагу й підбадьорення для життя, для праці і посвяти для України.

Хто раз побачить цей город, той не всилі забути рідної землі батьків України, той не зможе відцуратися її, бо тут почує тихої мови велитнів, що для України дали все, що мали й нам шлях пожертви і трудів вказали.

Тут байдужні сокрушать своє серце і стануть у ряди до праці на рідній ниві. Тут усі, що може стидаються свого рідного: мови, пісні, обряду, звичаю й обичаю, тут вони, прочитають й пригадають собі цінність і багацтва Україниш її культуру й історію, а прочитавши це стануть вірними дітьми й людьми народу.

Нехайже не буде ні одного Українця й Українки в Америці й Канаді, щоб не відвиділи цего культурного города. Хто раз звидів його, той переконається, що оце найкращий і найцінніший здобуток, яким ми можемо в Америці похвалитися.

Ми вже дома. Та коли тільки повіє вітрець з півночі, від „Ірі" озера, так і причуваєтьця голос могутніх Духів українського Культурного Городу в Клівленді. Видиться й чується, що ми сильнін, великі, непереможні, бо за нами світла минувшина, а перед нами шлях хоч трудний, але певний і вірний, бо, як казав Шевченко: „За нас сила, за нас воля і правда святая".

о. С. Мусійчук,
Йонґставн, Огайо.

ПІТСБУРҐ І ОКОЛИЦЯ!

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ: 24, 34, 41, 53, 56, 63, 74, 82, 89, 91, 96, 118, 120, 132, 134, 136, 153, 161, 212, 232, 255, 264, 276, 296, 300, 329, 338, 384, 395, 396, 401, 420, 431 про

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

—: які відбудуться :—

В НЕДІЛЮ, 11. СЕРПНЯ (AUGUST 11, 1940)

В ГАЛІ УКР. КАТОЛ. ЦЕРКВИ,
7th & CARSON STREETS, S. S. PITTSBURGH, PA.

Початок зборів у 3. годині пополудні.

На ці збори повинні обовязково прибути всі урядники вище згаданих відділів. Усі члени зо самого Пітсбурґу та близької околиці повинні також бути конечно на зборах, бо маємо дуже важні орґанізаційні справи до обговорення. В орґанізаційних справах промовлятиме **головний секретар Д. Галичин.** До молоді промовить англійською мовою **адвокат У. Н. Союзу М. Пізнак,** який саме в тому часі буде в Пітсбурґу. Тому вказаним є, щоб родичі прибули на ці збори разом з своїми дорослими дітьми. 183-4

Марія Малевич, заст. гол. предс. У. Н. С.

ПОМЕР ПРОВІДНИК ЖИДІВСЬКИХ СІОНІСТІВ ЖАБОТИНСЬКИЙ

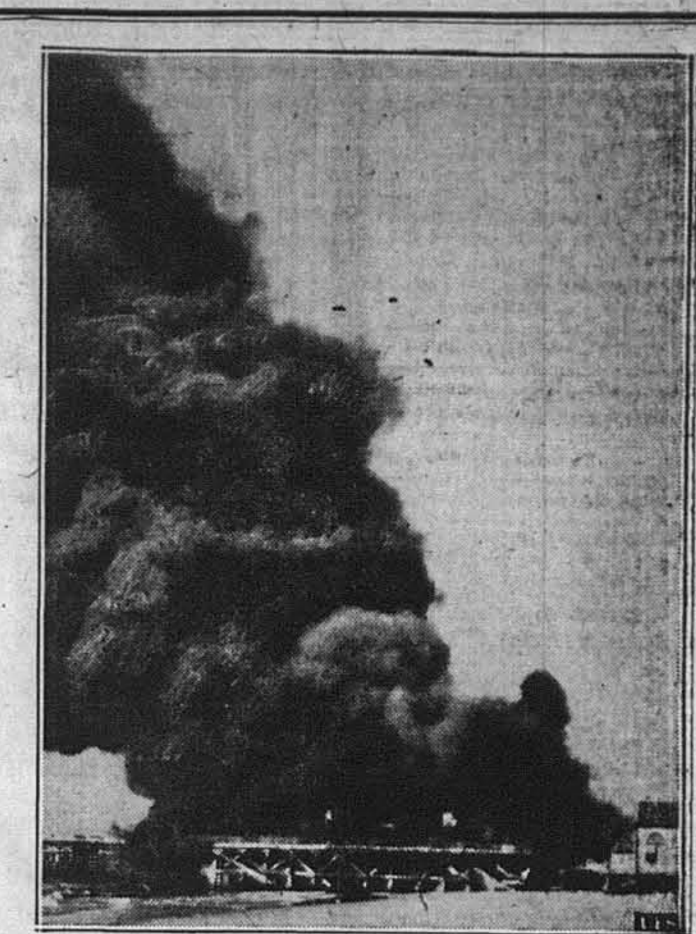
У неділю, 4. серпня, помер несподівано Володимир Жаботинський, провідник жидівських сіоністів, після прожитих 59 літ життя. Він саме перебував в таборі жидівської сіоністичної молоді в Гонтер, Н. Й., коли дістав удар серця.

Володимир Жаботинський родився в Одесі і там покінчив ґімназію. Опісля студіював у Швайцарії й там виказав свій всесторонній талант. Він знав 9 мов і користав з цього знання. Був поетом, прозаїчним письменником, бесідником та орґанізатором. На російську мову переклав „Божественну Комедію", велику поему італійського поета Дантого. Писав і про українські справи.

Як жидівський патріот це незвичайно замітна постать. Після появи першої його сіоністичної поеми в Петербурзі, він був вибраний на шостий сіоністичний конґрес у Базилеї, в Швайцарії, в 1903 році. Від тоді його вплив ріс, а коли він став провідником Жидівського Леґіону, що воював по стороні Анґлії, він добився признання автономії для Палестини, як жидівської провінції. Серед бортьби з арабами попав у тюрму. Але його опісля звільнено.

З часом Жаботинський почав ставитися ворожо до Анґлії, закидаючи, що Анґлія не додержала своєї умови, боячися сирійців та арабів. Він став на чолі так званої Ново-Сіоністичної Орґанізації, домагаючися ревізії палестинської справи. Коли він приїхав недавно з таким пляном з Европи, попав під критику інших жидівських ґруп, дехто навіть називав його жидівським фашистом. Не зважаючи на це, він розпочав вічеву аґітацію за створенням нового Жидівського Леґіону проти Італії та Німеччини. Політична орґанізація, яка вела це його діло назвала себе Американські Приятелі Жидівської Палестини.

Жаботинський бував у спорі з іншими провідниками жидами в Америці, як з д-ром Хаїмом Вайцманом та д-ром Луїм Нюманом. Він домагався масової жидівської еміґрації до Палестини, щоб створити там політичний жидівський центр. Інші провідники задоволялися Палестиною, як культурним центром для жидів.

ВЕЛИКИЙ ПОЖАР.
Пожар знищив будинки на корабельному причалі в Вентнорі, Ню Джерзі, і наробив чверть міліона шкоди.

„СОБЛЮДИ ЗАПОВІДИ!"

„Чому докучаєте за бездільність американським українцям? Щож вони мають робити під теперішню пору?" — питає читач. Це нагадує подію, описану в Біблії. Питає багатий молодець Христа: „Учителю, що маю робити, щоб заслужити на вічне життя?" — Відповідає Христос: „Тримай приказання!"

„Якіж це національні приказання?" — спитає після того неодин читач. Бож у тому випадку ґазета не має обовязку викладати реліґійну мораль, лише давати національні поради.

У відповідь на це передруковуємо новинку з Вашинґтону. Вона в дослівнім перекладі така: „Молодь ще дальше заповнює велику частину кримінальних випадків, як про це звідомлює Федеральне Бюро Інвестиґацій після перегляду рекордів за останніх 6 місяців. Відтиски пальців показують, що 17.6 відсотків арештованих це молодь нижче 21 літ життя. На кожних три особи арештованих за грабунок, є одна у віці менше ніж 21 літ життя, а кожен другий з тих, що поповнили влом, був малолітнім. Більше ніж половини крадіжей автів допустилися малолітні. Між 19-літньою молодю було більше арештів, ніж у всякій іншій ґрупі. У перших 6 місяцях 1940 року між тою ґрупою, що не досягла 21 року життя, було 357 осіб арештованих за мордунство або вбивство, 1964 за грабіж, 1,796 за насильство, 8,228 за влом, а 14,685 за крадіж і споріднені проступки. В додатку молодь, що переступила 21 рік життя а недосягла 24 року, дала 15.7 відсотків всіх проступників. Разом молодь перед 25 роком життя дала 33.3 відсотків між усіми арештованими. „Загалом 53.7 відсотків арештованих за грабунок, 63,3 відсотків арештованих за влом і 73 відсотків арештованих за крадіж автомобілів — це молодь нижче 25 літ життя".

Перечитаймо уважно ці цифри ще раз. А кому важко зрозуміти ці рахунки, хай не стидається спитати свого сусіда що це є, або когонебудь попросити вияснення.

Як так добре розчовпаємо це звідомлення, то не треба й багато пояснювати. Кожен свідомий чоловік сам собі решту доповнить. Від себе можемо сказати таке:

Коли молодь в Америці ще у віці перед 25 роком життя дає три четверті частини усіх арештованих за крадіж автомобілів, то яка будучність оцього нашого краю, що його називаємо Америкою? З цієї молоді набирають до війська рекрута, набирають поліцію, набирають урядовців, набирають працівників умових та фізичних робітників до всяких підприємств та бюр. А серед того всього кожен хоче чистого прилюдного життя, хоче взірцевої господарки в краєвих, чи прилюдних установах, хоче досконалости в проводі. Звідки мають вийти всі ті „святі" люди, як 75 відсотків арештованих за крадіж це молодь у тому віці, що достарчає кандидатів на всі становища?

„Чи це наша вина?" — спитає читач української ґазети. — Ні, борони Боже! Це не вина американських українців. Але це притока до застанови американським українцям, що нам робити під теперішню пору. Старокраєві українці, що прибули в Америку, мають добрі засади морального виховання дітей. Тому ці українці повинні ці засади перещіпити в свою власну, тут роджену дітвору. Нема що потурати дітям, мовляв, „Це Америка!". Навпаки, якраз тому, що це Америка, де кожен має велику свободу і де є нагода до злочину більша, ніж у старому краю, тому якраз у цій Америці є місце на українську систему виховання молоді. Ця система це дух правди, чесноти, роботячости, дух витривалости, самовідречення, посвяти, і т. д. Все те ми, старше покоління, перебули в старому краю. Тут, у прибраному краю ми обовязані перещіпити ці добрі засади в наших дітей. Тоді ми створимо не лише сильну свою громаду, але причинимося до скріплення й розбудови нашої нової батьківщини, Америки.

„Чи це патріотичне діло?" — спитає неодин. — Так, і то найважніше. Від цього залежить усе теперішнє й майбутнє української громади в Америці.

С.

НІЧНІ ВПРАВИ
американської фортечної артилерії на форті Ґенкока, Ню Джерзі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори 204. відділу відбудуться в суботу, 10. серпня, в год. 8:15 ввечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вул. На тих зборах можна буде додатково замовити фотографію, яка була знята з членів відділу на пікніку. — М. Близнак, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. ім. Ів. Франка, від. 146., відбудуться в пятницю, 9. серпня, в годині 7:30 вечером, під ч. 13530 Чарест Ст. Просимо членів за вашу приявність. — П. Андрушків, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 75., відбудуться в неділю, 11. серпня, в 1. годині пополудні, в Народнім Домі. Проситься членів прийти начас і поплатити свої вкладки. Тому, що тепер літня пора то кожний хоче вийти за місто на свіжий воздух. Проситься також не забувати й при кожній нагоді старатись за новими членами. — В. Тарас, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 292., відбудуться в суботу, 10. серпня, в год. 6.30 вечером, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартин ул. На збори обовязково мають явитися всі члени, бо маємо обговорити справу балю. Рівнож пригадується тим членам, котрим так тяжко платити 25 ц. до місцевої каси, щоб платили свої вкладки точно доСоюзу, а не зволікали по два і три місяці, або чекали, аж секретар прийде. Рівнож майте на увазі, але всі, цей рік перед конвенційний, що вироголошено за приєднування нових членів до Союзу, щоб і його чесне імя було в реєстрі записане й проголошене, що він причинився для збільшення Батько-Союзу. Тож усі приходіть на збори, платіть свою належитість, відновім наш старий союзовий звичай, як бувало, перед двацятьма роками. Хай відновиться союзова слава, слава України; — Іван Форись, предс.; Ілля Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер, 8. серпня, в У. Н. Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Проситься всіх членів прибути на означений час. — П. Ковтун, гол. Д. Скороходa, кас.; В. Іванців, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Збори Тов. „Мир", від. 324., відбудуться в суботу, 10. серпня, в домі Укр. Громади, на 23-тій і Бравн, в 8. год. веч. В людей члени не йдуть на збори, бо довгують; в нас не довгують. Тож проситься всі хна збори, і все мати заплачено. — О. Горохівський, пр.; П. Максимович, кас.; Мих. Туркот, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375., відбудуться в неділю, 11. серпня, в годині 12:30 пополудн,і в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. З причини, що є важні справи до полагодження, просимо всіх членів обовязково прибути на збори. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339., відбудуться в суботу, 10. серпня, в годині 6:30 вечером, в домі Громади, 3322 Норт Лоренс Стр. Проситься всіх членів і члениць, місцевих і позамісцевих, прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Тому є обовязком кожного члена, як також члениці, прийти на означений час, бо на вас, членах, залежить справа Бр.: як її вирішите, так щоби потім не було нарікань. Пригадується членам, щоби вирівняли залеглі вкладки, щоб не наразитись на суспенду. Також просимо приєднуйте нових членів і вписуйте свої діти до У. Н. Союзу. — І. Сорока, предс.; І. Бішка, кас.; І. Сорока, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Місячні збори Тов. Над Збруча, від. 280., відбудуться в неділю, 11. серпня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 В. Лакавана Еве. Присутність членів є конечна. Довгуючі члени мають старатися вирівняти свої залеглости. — Р. Рубльовський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 11. серпня, в годині 1. пополудні. Проситься всіх членів прибути на збори, бо буде звіт уряду і контр. комісії та інші важні справи і вирівнати свої вкладки. — Т. Кальмук, рек. секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Звичайний мітинг Тов. Українська Січ, від. 182., відбудеться в неділю, 11. серпня, в 2. годині пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Ев., Пасейк, Н.Дж. На порядку нарад важні справи до полагодження. Тому обовязком кожного члена бути присутним. Довгуючі члени зволять прийти і вирівняти свої залеглі вкладки; інакше будуть суспендовані. — І. Живіцький, пр.; Г. Яськів, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 10. серпня, в год. 8. вечером. Просимо всіх прийти начас, бо маємо багато справ до вирішення. Проситься привести хоч по одному новому кандидатові, чи старших чи дітей, а за це, кожний член, що придбає нового члена, дістане від У. Н. Союзу нагороду. Прошу скористати за цих пару місяців. — Н. Гузар, пр.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349., відбудуться в неділю, 11. серпня, в 2. годині пополудні, в Набожинського. Проситься всіх членів прибути на збори, бо маємо дуже важну справу до полагодження. Проситься тих членів, котрі були повідомлені листами, а не відповіли на них, щоби прибули на збори і сказали причину. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Филина, кас.; Микола Лісний, секр.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в пятницю, 9. серпня, в годині 7:30 ввечір, у тов. Дроня. Проситься членів прибути на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ВТІКАЧ?

Пожар хемічної фабрики в Кемдені, Ню Джерзі, поширився на багато сусідних домів з мешканнями й прогнав багато мешканців на вулицю. Одним таким утікачем заопікувався цей моряк.

ДОЧКА МЕЙОРА ОРҐАНІЗУЄ ЖІНОЧИЙ ПОЛК

Пані Ґлорія Квін-Гюз, шкільна радна і дочка винніпеґського мейора, оповістила 19 липня, що вона приступає до зорґанізування першого в Канаді цілком жіночого полку. Вона каже, що полк буде вчитися уживати пальної зброї, сиґналування та загальної військової дисципліни. Вона також говорить, що може прийде ще час, коли чоловіків буде так потрібно поза морем, що жінкам треба буде берегти Канаду. Жіночий полк матиме якраз це на меті.

Поки що військова влада не дала ще згоди на створення жіночого полку. Вправ в полку малиб початково вчити чоловіки.

ДАЛІ УДОСКОНАЛЮЮТЬ ЛЕТНИЦТВО.

У Вилов Гров, Па., роблено проби з новим удосконаленим літаком-автожиром, котрий підскакує з місця просто вгору на висоту 25 стіп.

УРОЖАЙ ЗАКАЗУЄТЬСЯ НА ТРОШКИ ГІРШИЙ

Трошки гірший від нормального буде урожай в західній Канаді цього літа, як показують звідомлення про урожай, зібрані винніпеґським щоденником „Фрі Пресс".

Фармері в західній Канаді засіяли пшеницею 27,323,000 акрів. Поки що мало ще є відомостей про ушкодження урожаю в Манітобі, але 41 процент звідомлень вказують на потребу негайних дощів. Саскачеван не є такий щасливий і поважні области на полудни та в середині вже не ожидають більше, як половини збору. Шкода від посухи є вже видна на сході та північнім заході. За те щаслива є провінція Алберта. Звідтам не тільки всі донесення з области пшениці говорять, що вона росте добре, але й майже ціла територя на північ від Келґарі має що найменше один тиждень вогкости в резерві.

Збіжжа є багато вчасніше в Манітобі, чим дальше на заході.

ҐАРДІНЕР ПЛЯНУЄ СПІЛЬНИЙ ВОЄННИЙ ЗАКЛИК

Міністер нового департаменту національних воєнних услуг, Дост. Дж. Ґ. Ґардінер, має скликати на нараду представників головних аґенцій, що відкликаються до публики за фондами на воєнні услуги. Метою Ґардінера є так зеднати та скоординувати їх зусилля, щоб можна було зробити один спільний заклик за фондами до публики в цілій Канаді, замісць чотирьох, або пятьох зокрема.

Плянується один спільний заклик за фондами десь в лютім, або березні, щоби приніс сім до вісім міліонів долярів на роботу таких орґанізацій, як Червоний Хрест, Канадійський Леґіон, Армія Спасення і Лицарі Колюмба.

ПЕРЕЛОМАННЯ СПЕКИ

Перша цьогорічна спека тривала від 19 до 26 липня. Вона покінчилася громовицею, що йшла від стейту Колорадо до Ґренд Репидс. Опісля зайшла до Шікаґо і Форт Вейн, а дальше перейшла понад Огайо. В місті Йонгставн вона завалила 9 домів своїм громом.

Така буря є звичайною в Америці і її називають „виндшифт лайн сторм". Звичайно буревій приходить після довгої спеки і приносить зо собою холодний подих вітру. Буревій простягається на просторі 800 до 900 миль і йде фронтом широким на 150 миль.

Метеорольоґи розріжнюють два роди буревію. Один це місцева громовиця, а другий це власне описаний буревій зо зміною вітру. Місцевий буревій не має значіння загального, але дає полекшу багато місцевостям. Та ця полекша є лише хвилевою і як буревій мине, спека приходить назад. Часом вона навіть приносить гіршу духоту ніж перед тим, бо дощева вода парує й спричинює ще більше невигоди. Місцева туча приходить звичайно вечором перед заходом сонця внаслідок пересичення повітря. Вогкість в розпеченім повітрі творить хмари і з них рине дощева вода.

Буревій зо зміною вітру є довший і приносить зо собою кінець довготривалої спеки. Він приходить з північних околиць. Холодний воздух починає втискатися вспід під гарячий. Внаслідок того повстає нагло змішання повітря а з тим і громовиця.

КАНАДА ПОДАРУЄ БРИТАНІЇ 125 АМБУЛЯНСІВ

Полк. Дж. Дж. Несмит, комісар Канадійського Червоного Хреста в Лондоні, виявив 15 липня, що Канада вишле до Англії 125 амбулянсів для вжитку англійських муніципалів. Він сказав, що на цю ціль збирають фонди всі канадійські міста, містечка та приватні одиниці.

НЕ ПРИЗНАВ ПЕРЕПИСУ.

48-літний візник з Артізії, в Каліфорнії, сидить у вязниці за те, що відмовився дати відповіді федеральному переписувачеві населення.

ТАРЗАН ч. 72. Одуріла малпа.

Хоч як ланцюхи тягнули Тарзана в глибину, він боровся із велитенськими филями в напрямі до Богду.

Тарзан зрозумів, що перестрашений Богду може потопити їх обох. Тому він приготовлявся задати йому удар у щоку.

Але филя надплила й йому перешкодила. Пораженний такою, як йому здавалося зрадою приятеля...

Богду цілком одурів і дико обіймив своїми могутніми раменами Тарзана за шию.